

SPRÁVA HABILITAČNEJ KOMISIE

CELKOVÉ ZHODNOTENIE UCHÁDZAČA

PhDr. Daniela Dobiaša, PhD. (FILOZOFICKÁ FAKULTA UPJŠ, KOŠICE) O VEDECKO-PEDAGOGICKÝ TITUL DOCENT

v študijnom odbore 3.1.6. *politológia*

habilitačnou komisiou

(podľa § 1, ods. 15 Vyhlášky 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor¹)

Habilitačná komisia sa zišla 23. 5. 2014 v zložení:

Predseda:

prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc. (Filozofická fakulta UPJŠ, Košice)

Členovia:

doc. PhDr. Dušan Leška, PhD. (FSV UCM, Trnava)

prof. PhDr. Ján Lid'ák, CSc. (Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a spoločenských vied, s. r. o. Kolín, ČR)

Oponenti habilitačnej práce:

doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc. (PF MU, Brno)

prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc. (FF UKF, Nitra)

doc. PhDr. Jozef Lysý, CSc., (PF UK, Bratislava)

a vypracovala toto hodnotenie:

1. VYHODNOTENIE PLNENIA KRITÉRIÍ UCHÁDZAČA PODEA MATERIÁLOV DODANÝCH UCHÁDZAČOM

1. Základné životopisné údaje uchádzača

16. 4. 1972 – narodený v Sobrance

1978 – 1986 – Základná škola Blatné Remety, okres Michalovce

1986 – 1990 – Gymnázium Sobrance, okres Michalovce

1998 – 2003 – Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

2003 – Mgr. v študijných odboroch *politológia* a *filozofia*, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity

2004 – PhDr. v študijnom odbore *politológia*, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity

2009 – PhD. vo vednom odbore *61-0-29 dejiny filozofie*, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity

¹ Vyhláška 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor.

2. Pedagogická činnosť uchádzača

2003 – funkčné zaradenie asistent, vedenie prednášok a seminárov z povinných a voliteľných disciplín (*Politická filozofia, Ochrana ľudských práv a základných slobôd, Teória otvorenej spoločnosti*) na FF PU v Prešove

2006 – doteraz, funkčné zaradenie odborný asistent, vedenie prednášok a seminárov z povinných a voliteľných disciplín (*Dejiny sociálno-politického myslenia I, II; Politická filozofia I, II; Teória otvorenej spoločnosti; Ochrana ľudských práv a základných slobôd; Dejiny sociálno-politického myslenia v Čechách a na Slovensku; Renesančné utopické myslenie o štáte (textový seminár); K niektorým aspektom umenia vládnuť v politickej teórii N. Machiavelliho; Pluralita ako hodnota postmodernity*) na FF PU v Prešove a FF UPJŠ v Košiciach

3. Vedeckovýskumná a expertízna činnosť uchádzača

PhDr. Daniel Dobiaš, PhD., pracuje na Filozofickej fakulte UPJŠ ako odborný asistent. Je absolventom odborov *politológia a filozofia* na Prešovskej univerzite (2003), kde obhájil rigoróznú prácu v odbore *politológia* (2004) a dizertačnú prácu v odbore *dejiny filozofie* (2009). Pôsobil od r. 2003 na katedre politológie FF PU ako asistent, od r. 2006 ako odborný asistent. Na katedre politológie FF UPJŠ, kde pôsobí od svojho nástupu na fakultu v roku 2010, je zodpovedný za výučbu predmetov „*Dejiny sociálno-politického myslenia*“, „*Politická filozofia*“, „*Ochrana ľudských práv a základných slobôd*“, „*Teória otvorenej spoločnosti*“. Je členom komisií pre štátne záverečné skúšky, obhajobu rigorózných prác a prípravu vedeckých konferencií. Od svojho nástupu na fakultu bol spoluriešiteľom viacerých domácich grantových úloh, pri ktorých spolupracoval s viacerými vedeckovýskumnými pracoviskami (napr. Ústav politických vied SAV). K najvýznamnejším z nich patria granty „*Účasť spoločenských vied na rozvoji spoločnosti. Č. 2003 SP 51/028 06 00/028 06 10 (2003 – 2005), Ústav politických vied SAV Bratislava – riešiteľská organizácia. Riešiteľ čiastkovej úlohy Ideové zdroje a línie slovenskej politiky*“; Grant č. 1/0675/12, VEGA (2012 – 2015). Názov: „*Spravodlivosť distribúcií v podmienkach modernej demokracie – filozofické, politologické a sociologické aspekty*“; Grant č. 1/1116/12 VEGA. Názov: *Myslenie v politike, politika v myslení. (Osobnosti politického myslenia na Slovensku v 19. storočí – vybrané kapitoly)*. Výskumne sa orientuje najmä na teoretické aspekty dejín politického myslenia a konceptu otvorenej spoločnosti. Ďalším objektom jeho odborného záujmu sú aktuálne problémy výskumov v ľudsko-právnych záležitostiach. V týchto definovaných oblastiach

odborného záujmu aj publikuje a pravidelne sa zúčastňuje na vedeckých konferenciách na Slovensku i v zahraničí. Absolvoval aj zahraničné prednáškové pobyty (Kolín – 2006, Oświęcim – 2009, Kolín – 2010).

Výrazné vedeckovýskumné smerovanie v ďalšom výskume teoreticky rozvinul najmä skúmaním vnútorného prepojenia politológie, filozofie a ekonómie, čo potvrdzuje aj jeho habilitačný spis *Produktívnosť dichotómií v politickej teórii* a doterajšia publikačná činnosť. Venuje sa recenzovaniu vedeckých štúdií v odborných časopisoch a vedeckých zborníkoch.

Okrem odborných aktivít v rámci akademického prostredia sa od roku 2005 spolupodieľa na príprave metodických materiálov a prednáškovvej činnosti pre Metodicko-pedagogické centrum v Prešove. Od roku 2005 je odborným spolupracovníkom aktivít „Združenia na podporu a rozvoj regiónov v Prešove“, ktoré sú zamerané na oblasť prípravy a realizácie projektov týkajúcich sa rómskej menšiny. V roku 2010 sa stal členom Akademického senátu FF UPJŠ a od r. 2012 je predsedom komisie pre 1. a 2. atestáciu pri Metodicko-pedagogickom centre v Prešove pre predmety *občianska náuka* a *filozofia*.

Výber najdôležitejších prác je nasledujúci:

AAB - Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách (1)

AAB1 Kritický racionalizmus a idea otvorenej spoločnosti K. R. Poppera / Daniel Dobiaš ; recenzenti Marcela Gbúrová, Jozef Lysý. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012. - 222 s. - ISBN 9788070979181 (brož.).
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 002930

ACB - Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách (1)

ACB1 K problému dichotómií v dejinách politického myslenia. (Vybrané kapitoly)
[elektronický zdroj] / Daniel Dobiaš ; recenzenti Marcela Gbúrová, Jozef Lysý. - 1. vyd. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2014. - online, 116 s. - ISBN 9788081521416. - Spôsob prístupu: <http://www.upjs.sk/public/media/5596/DD-2014-DEJINY.pdf>.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 005115

ADF - Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch (2)

ADF1 Politická teória K. R. Poppera - aktuálne perspektívy jednej "plavby" do prístavu otvorenej spoločnosti na vlnách demokracie / Daniel Dobiaš.
In: *Studia Politica Slovaca*. - ISSN 1337-8163. - Roč. IV, č. 1 (2011), s. 3-15.
[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 002346

ADF2 Idea štátu v politických názoroch G. W. F. Hegela / Daniel Dobiaš, Soňa Dobiášová.
In: *Studia Politica Slovaca*. - ISSN 1337-8163. - Roč. VI, č. 1 (2013), s. 5-13.
[DOBIAŠ, Daniel (50%) - DOBIAŠOVÁ, Soňa (50%)]

FSEP 004119

AEC - Vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch,

monografiách (1)

- AEC1 Politická teória K. R. Poppera - V panoptiku demokracie a otvorenej spoločnosti / Daniel Dobiaš. - Rec. Ivan Dubnička, Ján Lid'ák.
In: Podoby demokracie na začiatku 21. storočia: Evropská unie a svet. - Kolín : LABEL, 2010. - ISBN 8086879277. - S. 46-63.
[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 002187

AED - Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách (6)

- AED1 Kritický racionalizmus a idea otvorenej spoločnosti K. R. Poppera / Daniel Dobiaš ; recenzenti Miroslav Pekník, Ján Lid'ák.
In: Európske občianstvo a národná identita. - Prešov : Slovacontact, 2006. - ISBN 80-88876-16-8. - S. 8-16.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003653

- AED2 Idea racionalizmu a intelektuálnej zodpovednosti K. R. Poppera v kontexte duchovných dejín Európy / Daniel Dobiaš. - Rec. Miroslav Pekník, Theodor Hudeček.
In: Medzikultúrny dialóg: Stav - kontexty - perspektívy. - Prešov : Filozofická fakulta PU v Prešove, 2009. - ISBN 9788055500003. - S. 16-37.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003176

- AED3 Idea racionalizmu K.R.Poppera ako fenomén duchovných dejín Európy / Daniel Dobiaš. - Rec. Marcela Gbúrová.
In: Geopolitika, globalistika a medzinárodná politika. Vybrané problémy. - Prešov : Prešovská univerzita, 2009. - ISBN 9788080689407. - S. 6-18.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003172

- AED4 The Idea of Rationalism of K. R. Popper as a Phenomenon of Spiritual History of Europe / Daniel Dobiaš. - Rec. Miroslav Pekník, Theodor Hudeček.
In: Intercultural Dialogue: Current status - Context - Perspectives. - Prešov : Prešovská univerzita, 2009. - ISBN 9788055500270. - S. 16-32.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003171

- AED5 Medzi slobodou, rovnosťou a demokraciou / Soňa Dobiašová, Daniel Dobiaš ; recenzenti Miroslav Pekník, Peter Horváth.
In: Sloboda - Rovnosť - Poriadok: Kam kráčaš demokracia : Košické politologické dialógy. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012. - ISBN 9788070979792. - S. 43-56.
[DOBIAŠOVÁ, Soňa (50%) - DOBIAŠ, Daniel (50%)]

FSEP 003419

- AED6 Je po voľbách, zvyknite si! (Kam kráčaš, demokracia?) / Daniel Dobiaš ; recenzenti Miroslav Pekník, Jana Reschová.
In: Voľby 2012. Kam kráčaš demokracia. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. - ISBN 9788081520303. - S. 9-18.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 004143

AFC - Publikované príspevky na zahraničných vedeckých konferenciách (1)

AFC1 Idea humanizmu - "mýtus", ktorý sklamal? / Daniel Dobiaš ; recenzenti Tomáš Koziak, Vladimír Srb.

In: Interkulturní dialog a Evropská unie na začátku 21. století : sborník textů z mezinárodní vědecké konference Vysoké školy politických a společenských věd v Kolíne a Zastoupení Středočeského kraje při Evropských společenstvích v Bruselu. - Kolín : Nezávislé centrum pro studium politiky VŠPSV, 2011. - ISBN 9788086879338. - S. 281-293.

[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003105

AFD - Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách (4)

AFD1 Človek, poznanie a otvorená spoločnosť K. R. Poppera / Daniel Dobiaš.

In: Európska únia a Slovensko na ceste k vedomostnej spoločnosti. - Prešov, 2004. - ISBN 8089149103. - S. 86-91.

[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003175

AFD2 Otvorená spoločnosť / Daniel Dobiaš.

In: Formovanie európskej občianskej spoločnosti. - Prešov : PU, 2005. - ISBN 8080683352. - S. 11-17.

[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 001880

AFD3 Voľby, demokracia a idea otvorenej spoločnosti K. R. Poppera / Daniel Dobiaš.

In: Voľby 2006 v štátoch V4 : 28. - 29. september 2006. - Prešov : Slovacontact, 2006. - ISBN 9788080685959. - S. 5-12.

[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 001881

AFD4 K prejavom "uzavretosti" v kontexte biologickej a duchovnej "otvorenosti" človeka a sveta / Marcela Gbúrová, Daniel Dobiaš. - Rec. Raphael Vago, Gila Fatranová.

In: Acta Judaica Slovaca. - Bratislava : SNM-Múzeum židovskej kultúry, 2009. - ISBN 9788080602420. - S. 82-92.

[GBÚROVÁ, Marcela (50%) - DOBIAŠ, Daniel (50%)]

FSEP 003170

AFH - Abstrakty príspevkov z domácich vedeckých konferencií (1)

AFH1 Kritický racionalizmus a idea otvorenej spoločnosti K.R. Poppera / Daniel Dobiaš.

In: Študentská vedecká konferencia : zborník abstraktov. - Prešov : PU v Prešove, 2005. - S. 75-77.

[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003177

BDF - Odborné práce v ostatných domácich časopisoch (3)

BDF1 Realita jednej ilúzie / Daniel Dobiaš.

In: Slovo : spoločensko-politický týždenník. - ISSN 1336-2984. - Roč. XII, č. 21 (2010), s. 24-25.

[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 001640

BDF2 Voľby 2010: Na križovatke politickej moci / Daniel Dobiaš.

In: Hospodárske noviny : denník o ekonomike a politike. - ISSN 1335-4701. - Roč.

18, č. 113 (2010), s. 9.
[DOBIAŠ, Daniel]

FSEP 001639

BDF3 Produktivnosť "schizofrénie" v teórii a praxi humanizmu / Daniel Dobiaš.
In: Politické vedy : časopis pre politológiu najnovšie dejiny medzinárodné vzťahy. -
ISSN 1335-2741. - Roč. XV., č. 1 (2012), s. 179-191.
[DOBIAŠ, Daniel (100%)]

FSEP 003178

FAI - Zostavovateľské práce knižného charakteru(bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky, atlasy...) (4)

FAI1 Intercultural Dialogue: Current status - Context - Perspectives / M. Gbúrová, D. Dobiaš, I. Mattovej (eds.). - Prešov : Prešovská univerzita, 2009. - 359 s. - ISBN 9788055500270 (viaz.).
[GBÚROVÁ, Marcela - DOBIAŠ, Daniel - MATTOVÁ, Irina]

FSEP 002862

FAI2 Medzikultúrny dialóg: Stav - kontexty - perspektívy / Vedeckí redaktori a zostavovatelia: Marcela Gbúrová, Daniel Dobiaš, Irina Mattovej. - Prešov : Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2009. - 488 s. - ISBN 9788055500003 (viaz.).
[GBÚROVÁ, Marcela - DOBIAŠ, Daniel - MATTOVÁ, Irina]

FSEP 002860

FAI3 Sloboda - rovnosť - poriadok: Kam kráčaš demokracia / Daniel Dobiaš, Gabriel Eštok, Alexander Onufrák, Renáta Bzdilová (eds.) ; recenzenti Miroslav Pekník, Peter Horváth. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012. - 342 s. - ISBN 9788070979792 (brož.).
[DOBIAŠ, Daniel (25%) - EŠTOK, Gabriel (25%) - ONUFRÁK, Alexander (25%) - BZDILOVÁ, Renáta (25%)]

FSEP 003403

FAI4 Voľby 2012. Kam kráčaš demokracia / Daniel Dobiaš, Gabriel Eštok, Renáta Bzdilová (eds.) ; recenzenti Miroslav Pekník, Jana Reschová. - 1. vyd. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. - 494 s. - ISBN 9788081520303 (brož.).
[DOBIAŠ, Daniel (50%) - EŠTOK, Gabriel (25%) - BZDILOVÁ, Renáta (25%)]

FSEP 004147

Riešenie projektov výskumu a vývoja:

Štátny program výskumu a vývoja. Názov: *Ideové zdroje a línie slovenskej politiky*. Riešiteľ úlohy: *Slovenské politické myslenie v 19. storočí* (vybrané kapitoly), riešiteľská organizácia: Ústav politických vied SAV Bratislava (2003 – 2005).

Účasť spoločenských vied na rozvoji spoločnosti. Č. 2003 SP 51/028 06 00/028 06 10 (2003 – 2005), Ústav politických vied SAV Bratislava – riešiteľská organizácia. Čiastková úloha: *Ideové zdroje a línie slovenskej politiky*. Riešiteľ.

Národná a občianska identita v procese európskej integrácie. Objednávateľ: MUDr. Irena Belohorská, poslankyňa Európskeho parlamentu (2004 – 2005). Riešiteľ.

Európska únia a Slovensko na ceste k vedomostnej spoločnosti. Objednávateľ: V. Maňka, poslanec Európskeho parlamentu. (2005 – 2006). Riešiteľ.

Grant č. 1/0045/09. Názov: *Slovensko a Poľsko - geopolitické, politologické a humánogeografické súvislosti* (2009 – 2011). Riešiteľ.

Grant č. 1/0675/12, VEGA (2012 – 2015). Názov: *Spravodlivosť distribúcií v podmienkach modernej demokracie – filozofické, politologické a sociologické aspekty*. Riešiteľ.

Grant č. 1/1116/12 VEGA. Názov: *Myslenie v politike, politika v myslení. (Osobnosti politického myslenia na Slovensku v 19. storočí – vybrané kapitoly)*. Riešiteľ.

Európske štúdiá IRES (*Tvorba študijných programov v anglickom jazyku na FF UPJŠ*). Riešiteľ.

Rozvoj inovatívnych foriem vzdelávania a podpora interdisciplinariny štúdiá na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (RIFIV). Riešiteľ.

V zhrnutí o vedeckovýskumných a vzdelávacích aktivitách (pozri tabuľku plnenia minimálnych kritérií na získanie titulu *docent* v odbore 3.1.6. *politológia*) možno konštatovať, že uchádzač PhDr. Daniel Dobiaš, PhD., spĺňa scientometrické kritériá na udelenie titulu *docent* v študijnom odbore 3.1.6. *politológia*, pričom vo viacerých žánroch ich prekračuje. Výsledky svojej vedeckovýskumnej činnosti pravidelne predkladá na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách.

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH FILOZOFICKÁ FAKULTA

Prehľadová tabuľka plnenia minimálnych kritérií na získanie titulu docent
v odbore 3. 1. 6. *politológia*

Meno uchádzača: PhDr. Daniel Dobiaš, PhD.

	Požadované	Plnenie
1. Pedagogická činnosť		
Poč. rokov pedagogickej v predmetoch z odboru	5	10
Skriptá, uč. Texty alebo VŠ učebnice (počet AH)	1	1
2. Publikáčná činnosť		
Pôvod. ved. práce spolu	1+20	1+20
Pôvod. ved. práce v CC časopisoch	3	3
3. Ohlasy na publ. činnosť		
Citácie prác spolu	30	31
Cit. uvedené v citačných databázach WoS a SCOPUS	8	9
4. Grantové projekty – účasť	2	4

II. ZÁVERY OPONENTSKÝCH POSUDKOV NA HABILITAČNÚ PRÁCU UCHÁDZAČA

Na habilitačnú prácu PhDr. Daniela Dobiaša, PhD., s názvom *Produktívnosť dichotómií v politickej teórii* posudky vypracovali:

doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc. (PF MU, Brno)

prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc. (FF UKF, Nitra)

doc. PhDr. Jozef Lysý, CSc. (PF UK, Bratislava)

doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc.

Aktuálnost tématu habilitační práce PhDr. Daniela Dobiaše, PhD., umocňují prohlubující se ekonomické krize, důsledky postdemokratické vlády nadnárodních monopolů, individualizace společnosti, absence všeobecně uznávaných hodnot.

Autor si klade za cíl sledovat realizaci idey demokracie, konceptu otevřené společnosti, liberalismu, humanismu v alternativních podobách moderní společnosti. Sleduje přesah racionality doby osvícenecké do současnosti, kde již idea pokroku není tak jistá, dochází k rozptylu významů a univerzálnost je relativní.

Renesanční a reformační koncepce odráží ekonomicko-sociální proměny společnosti, přináší přestavbu hospodářských a politických institucí, mění se hodnoty a ideologie, roste význam individualismu a majetku jako ukazatele společenského statutu. Tento trend je posílen osvícenským racionalismem, který propojil rozum a svobodnou vůli. Osvícenský člověk je rozumný, s morální a intelektuální autonomií. Kult rozumu však přinesl také utilitaristický individualismus, který nerozlišuje morální dobro a zlo. Romantismus, zejména německý, obrátil pozornost na národ, nacionalismus, vlastenectví. Máme zkušenosti z Francouzské revoluce, ale také z totalitních systémů. Autor si pak položil zásadní otázky: není vědomí běžných lidí spíše emotivní, než racionální a morálně odpovědné; není humanismus nakonec elitářskou teorií?

První kapitola nese název *Utopismus a realita demokracie*. Autor postupně poodhaluje možné definování demokracie, svobody, racionalismu, humanismu v dějinách politických teorií. Jeho závěry jsou pesimistické: od 17. století jsme se postupně dopracovali k tomu, že svrchovaný lid (národ) úplně, nebo částečně deleguje (tedy ztrácí) svoji moc (svobodu) ve prospěch vybraných zástupců finanční oligarchie, objevuje se pojem oligarchický étos demokracie (str. 32). D. Dobiaš souhlasí s M. Hauserem, že současný kapitalismus (politický-liberální demokracie, ekonomický-neoliberalismus, kulturní-postmoderna) je zombie.

Demokratický princip nelze v plném rozsahu realizovat, demokracie zůstává ideálem. Problémem je „hodnotové vakuum“ (str. 35), disharmonie vztahu společenské a trhové hodnoty, kdy člověk, zbaven sociálního a kulturního kontextu, kde je stále silnější absence smyslu pro komunitu, hraje roli „nespolečenské bytosti“ (str. 36). Autor si uvědomuje, že fenomén mravní vůle člověka, opírající se o sílu lidského rozumu, stojí v protikladu s ekonomickou determinací společnosti, návrat není možný.

Těžiště práce tvoří propracovaná, myšlenkově bohatá a inspirující, druhá kapitola s názvem *V panoptiku otevřené společnosti (Od Poppera k Sorosovi a spat)*.

Kritická analýza otevřené společnosti u K. Poppera, posléze u G. Sorose, ukazuje na schopnost autora důsledně pracovat s textem, formulovat společné a odlišné znaky teorie otevřené společnosti, rozvíjet dále nosné ideje. U K. Poppera vystupuje otevřená společnost jako idea, jako způsob spoluzití, ne jako politický systém. Předpokladem realizace otevřené společnosti je permanentní criticismus, participace, odpovědnost za sebe i za jiné. Je to postupná korekce neaktuálnějších společenských problémů. Otevřená společnost pak vystupuje jako „antitotalitní idea“. Přesto je to spíše utopie (str. 62), vítězí a šíří se především trhový fundamentalismus opírající se o individualismus. Za demokracii považuje K. Popper takovou státní formu, kde lze bez krveprolití svrhnout vládu, která škodí občanům. Demokracie, jako vláda lidu je překonaná, parlament nereprezentuje lid (ale strany). Pro demokracii jako otevřenou společnost je vhodnější systém dvou politických stran. Popper upozorňuje na nebezpečí usilovat o uskutečnění ideálního státu, může to vést k silné centralizované vládě několika jedinců, k víře v jeden neměnný absolutní ideál (podobný totalitní demokracii Jacoba Talmona). G. Soros považuje za nebezpečnou možnost manipulace s občany, když se vládnoucí elity nestarají o potřeby občanů, ale především podněcují jejich tužby.

Autor zdůrazňuje, že základním problémem je, jak dát do souladu tržní mechanismus s lidskou důstojností a civilizovanou existencí (str. 74). Otevřená společnost zůstává proto abstraktním ideálem...

Poslední kapitola nazvaná *Produktivnost' „schizofrénie“ v teorii a praxi humanizmu* je zaměřena na humanistickou perspektivu emancipovaného člověka, autor věnuje pozornost především racionálnímu pojetí člověka a státu u N. Machiavelliho.

I když se autor vyhýbá jednoznačným formulacím odpovědí na otázky položené v úvodu práce, preferuje „věčné hledání“, přesto prostupuje jeho prací především skepse spojená s pojetím člověka, jako tvůrce představ o ideálním uspořádání společnosti, ale také jako člověka, jehož chyby a omyly brání humanizaci společnosti.

Habilitační práce *Produktivnost' dichotómií v politickej teorii* splňuje kritéria kladena na tento druh kvalifikační práce. Pan PhDr. D. Dobiaš, PhD. dokazuje nejenom předloženou habilitační prací, ale také dosavadním vědecko-pedagogickým působením svoji kompetentnost a erudovanost v dané oblasti.

Proto **doporučuji**, aby PhDr. Danielu Dobiašovi, PhD. byla po úspěšné obhajobě udělena vědecko-pedagogická hodnost „docent“ (doc.) ve vědním oboru: *3.1.6. politologie*.

prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc.

Krajiny strednej a východnej Európy sa transformovali v čase, keď sa v západnej Európe stále viditeľnejšie presadzovali trendy, ktoré politológovia označujú prostým slovom postdemokracia. Z vedeckej práce Colina Croucha (*Post-democracy*. Cambridge: Polity Press 2012, 135 s.) sa stal bestseller v tom dobrom slova zmysle. Táto kniha vyšla už dvanásťkrát. Podľa Croucha a ďalších autorov často v spoločnosti, ktorá nadobudla dlhoročné demokratické tradície, štandardné inštitúcie, profesionálne ústavy a zákony a väčšina obyvateľstva sa úprimne hlási k demokracii, v reálnej praxi prevládajú iné princípy. Ide o prostredie, v ktorom existujú slobodné voľby, súťaživé politické strany a občianske združenia, ale postupne sa nahrádza právny štát efektívne fungujúcou sieťou najmocnejších hospodárskych zoskupení, ktorých obrat prekonáva hrubý domáci produkt celých štátov. Mnohé z nich finančne podporujú súčasne širokú paletu strán, ktoré vystupujú na verejnosti ako odvekí politickí a ideologickí rivali. Takto sa neocitnú v tábore porazených.

Straníci ani sympatizanti prestávajú vidieť zmysel angažovanosť sa v straníckych štruktúrach a prestávajú platiť členské príspevky. Strany si hľadajú iný zdroj príjmov. Ťažisko ich financovania sa prenáša na podnikateľské a lobistické zoskupenia, čo vytvára pre demokraciu nebezpečné klientelistické väzby. Lobokracia nahrádza demokraciu. Vo viacerých štátoch zaujíma legislatívcom viac postavenie lobistov ako ostatných občanov. Strany pociťujú väčšie záväzky voči darcom ako voči voličom. Zásadné rozhodnutia sa dejú na fórach za zakrytými dverami, formulujú ich a presadzujú ľudia, ktorých nik nevolil a verejnosť ani nepozná. Rozhodnutie orgánu štátu sa stáva atraktívnym tovarom. Ale tým sa končí legitimita moci. Volič pripomína futbalového fanúšika, ktorý na zápase tleska svojmu mužstvu bez toho, že by vedel, že výsledok neraz býva dávno dohodnutý.

Preto sa dnes viac ako pred štvrtstoročím vynára potreba hlbšie sa pozrieť na navonok bežné a jasné pojmy, ako sú demokracia, sloboda, humanizmus a pod. PhDr. Daniel Dobiaš, PhD., si zvolil oblasť, ktorá tematicky plne korešponduje s obsahovo náplňou pracoviska obhajoby. Veď tu sa v rámci pravidelných vedeckých konferencií – Košických politologických dialógov – spomínané otázky natosťujú a neraz kriticky hodnotí pretrvávajúci model demokracie. Korešponduje s politickými vedami a presiaka aj do iných blízkych spoločenskovedných disciplín.

Autor si ako cieľ zvolil úsilie konceptualizovať základné východiská a parametre pre reflexiu kategórií v politickej teórii a praxi, ktorých je vývoj poznamenaný dichotómiou vlastných progresívnych a regresívnych charakteristík. Všíma si dualizmus opisu a normy, faktu a hodnoty, rozdielu toho, čo je a čo si myslíme, že byť má, politickej teórie a praxe, slobody a autority, prirodzeného stavu a štátu, otvorenej a uzavretej spoločnosti a pod. V texte sa opiera o dostatočné množstvo relevantnej literatúry. Citované vety, ktoré patrične komentuje, funkčne zapadajú do jeho vlastného myšlienkového pochodu.

Predložený text **Produktívnosť dichotómií v politickej teórii** spĺňa kritériá kladené na habilitačnú kvalifikačnú prácu. Habilitant aj svojím doterajšou vedecko-pedagogickou činnosťou potvrdil svoju kompetentnosť v danej oblasti. Preto navrhujem, aby PhDr. Danielovi Dobiašovi, PhD., bola po úspešnej obhajobe udelená vedecko-pedagogická hodnosť docent vo vednom odbore *politológia*.

doc. PhDr. Jozef Lysý, CSc.

Myslenie a diskusia o problémoch spoločnosti rozvíja schopnosti pre kritické posudzovanie a takto sa pripravujeme na výzvy meniaceho sa sveta. Pasívne štúdium dnes jednoducho nestačí a hľadať odpovede na problémy dneška vyžaduje potrebu o nich bádať, čo sa môže zdať pri humanitných disciplínach síce ako samozrejmé, ale aj ako problematické. Ak teda niekto vstúpi do tohto priestoru s odhodlaním ukázať produktívnosť takéhoto pokusu, to už samo osebe svedčí o zaujatí pre svoj odbor. PhDr. Daniel Dobiaš PhD., tak činí na pôde politickej vedy s pojmami, ktoré nie sú ale jej výlučným vlastníctvom. Sú to pojmy humanizmus, demokracia, otvorená spoločnosť, racionalizmus, sloboda. So všeobecnými ideami to nikdy nebolo jednoduché. Vnímam záujem habilitanta o Karla Poppera najmä z tohto uhla pohľadu. V spoločenských vedách všeobecne a v politickej vede zvlášť sme sa ocitli v situáciách, že mnoho týchto ideí je ťažko testovať, pretože samy osebe nevedú k definitívnym predpovediam. Karla Poppera to napríklad viedlo k záveru, že tieto idey nemožno považovať za skutočne vedecké, pretože ich nemožno vyvrátiť. Takto vnímam nastolenie problému habilitačnej práce: produktívnosť dichotómií. Jednou z dichotómií je v prípade PhDr. Daniela Dobiaša PhD., aj úvod práce a jej záver. Odhodlanie, ktoré sa dá vnímať v závere práce je väčšie ako samotný začiatok, a to samo osebe je dobrým znamením. Problém dichotómií interpretuje na dualizme opisu a normy, faktu a hodnoty, rozdielu toho, čo je čo si myslíme, že byť má – na dialektike politickej teórie a praxe, slobody a autority, prirodzeného stavu a štátu, otvorenej a uzavretej spoločnosti, ale najmä na úsilí človeka humanizovať vzťah medzi tým čo je a čo by malo byť. Sám charakterizuje postup, ktorý si zvolil, ako sledovanie obsahových turbulencií pri asymetrickom naplňaní vnútornej logiky idey demokracie, hypotetickú povahu koncepcie otvorenej spoločnosti.

Svoje úvahy rozvíja PhDr. Daniel Dobiaš PhD., v troch kapitolách. **Utopizmus a realita demokracie** ponúka zhrnutie projektu modernity v duchu, ktorý si sám zadefinoval, cez turbulencie a asymetrie k odpovedi na problém. Aj v ďalších kapitolách, nielen v tejto, nás presvedča o tom, že dotyčnicu k budúcnosti tvorí paralelogram úsilí a myšlienok aj tých autorov a dôb, ktoré boli pred našou érou. V slovenskej politickej vede sa ako jeden z mála dotýka aj takej otázky akou je neklasický typ racionality. Je to neprebádané pole, ale v dejinách politického myslenia je svojim spôsobom samozrejmé a dôležité sú najmä obdobia prechodu. A to si myslím, že práca Daniela Dobiaša je konceptuálnym hľadaním tohto pohybu. Napríklad odvolanie sa na výrok T. Paina: *je ľudským právom meniť svoje predstavy o tom, čo sú ľudské práva*. Tam patrí aj právo na prácu. Dnes ide o to, aby nebola na lekárske predpis. Ku klasifikačnej schéme dichotómií možno pridať aj dnešnú podobu ideológie: politickú korektnosť (dnešná moderná ideológia je neviditeľná). Odvolávanie sa na

osvietenstvo a jeho tradíciu je konzistentné, autor dokladá, že mu nerobí ťažkosti nájsť ťažisko doby a vidieť jej kontext. Nepodľahol čaru zjednodušenia o niektorých mysliteľoch ako napríklad D. Humovi, či T. Hobbesovi. Čo sa týka jadra kapitoly, otázke demokracie. Dodajme, že nežijeme niečo nové: veď bol to Tocqueville, ktorý povedal, že bude to spor medzi Ruskom a Spojenými štátmi. Zaujímalo by ma v tejto súvislosti názor habilitanta na problém, ktorým dnešnú demokraciu, jej vektor pohybu charakterizujú niektorí autori charakterizujú ako priamu demokraciu organizovaných záujmov. Súvisí to s témou ústavný liberalizmus? Môžeme hovoriť v tejto súvislosti aj o Condorcetovom tajomstve: sila nemôže podobne ako názor vydržať dlho, pokiaľ tyran nerozšíri svoju ríšu tak ďaleko, aby pred ľuďom, ktorý rozdeľuje a ktorému vládne, skryl tajomstvo, že skutočnú moc nemajú v rukách utlačovatelia, ale utlačovaní. Daniel Dobias ponúka veľa argumentov, brat demokraciu vážne. Dodám ešte jeden Tocquevilleov: najväčším nepriateľom občana je individuum.

Druhá kapitola sa týka **panoptika otvorenej spoločnosti**, i keď zrejme nás dnes nekontroluje panoptikum, ale skôr baumanovské synoptikum, kreditné karty a pod. Stále je to organizovaná modernita, to je nóvum prístupu k tejto téme. Okrem toho, že je v nej „doma“, je autorom monografie, ale kapitolu poníma ako dialóg učiteľa (Popper) a žiaka (Sörös). Fallibilizmus, nezamýšľané dôsledky nášho konania, postupné inžinierstvo, opak utopického sú oblasti cez ktoré sa prepracováva k atribútom teoretického myslenia o otvorenej spoločnosti. Vzniká tu mimochodom otázka o rozdiel medzi teoretickým a kritickým prístupom ku skutočnosti. Zdá sa, že Popper, hoci sa hlási k osvietenskému odkazu, kritický aspekt skôr naznačuje. Dá sa to tvrdiť na základe Sörösových postrehov k Popperovi? Obraz demokracie, ktorý ponúka kritický racionalizmus je však stále aktuálny. Nie je ale kognitívnu disonanciou tvrdenie že naše časy sú najlepšie? Ale z hľadiska postihnutia dichotómií, túto kapitolu považujem za najvyváženejšiu i najkritickejšiu. Na margo dnešných diskusií pripomínam skúsenosť J. Voskovca z internácie v USA po II. svetovej vojne. Dôvodom jeho internácie bol predčasný antifašizmus. Alebo: Amerika je otvorená spoločnosť, nechápajúca koncepciu otvorenej spoločnosti a ani neuznávajúca jej princípy... (To je Sörösova kritika, ako ju cituje habilitant). Na tomto mieste vzniká možno až priveľa otázok. Čo s touto dichotómiou?

Tretia kapitola sa týka **produktívnosti „schizofrénie“ v teórii a praxi humanizmu**. Je to prirodzená rozpoltenosť medzi skutočnosťou a ideálom. Európe je vlastná, ale sinológovia ukazujú iný, holistický model. Hoci Daniel Dobias nerieši problém postmodernity, dotýka sa ho najmä pri téme dejín. Zdá sa, že sa už opäť vrátili. Ale práve v tomto kontexte, dejinnom, možno zachytiť humanitu. Mimochodom Česká sociálna demokracia si ľudskosť dala do svojho programu, vynechala spravodlivosť. Kapitola však ukazuje názorne politické myslenie habilitanta. Pico de la Mirandola, Marsilius z Padovy, Machiavelli, Kant, Gramsci, Masaryk, Berlin a ďalší ukazujú základ európskeho politického myslenia. Nezabúda ani na domácich autorov, F. Novosáda, M. Gbúrovú. Tu si otvára cestu k ďalšej práci. Napríklad témou autority, len nie som si istý, či v panoptiku dôvery. Dichotómia elitárstva a demokracie môže skutočne prerásť až do paranoie.

Formálnu stránku habilitačnej práce hodnotím pozitívne. Jazyk a štýl práce sú svedectvom autonómneho, samostatného prístupu k téme. Štýl je svieži, hľadiská autora sú formulované jasne a zreteľne. Prácu odporúčam vydať.

Autor habilitačnej práce ponúkol vhodné inšpirácie k politickému mysleniu, bez ktorého si dnes ťažko predstaviť kvalitnú výuku.

Domnievam sa, že Daniel Dobias vo svojich vedeckých štúdiách i monografii, v celej publikačnej činnosti hľadá odpovede na otázky produktívnosti politického myslenia. S výsledkami jeho bádania je vedecká komunita oboznámená, ale rovnako dôležité je, aby sa s jeho závermi zoznámila a zoznamovala aj širšia verejnosť.

Habilitačná práca *Produktívnosť dichotómií v politickej teórii* spĺňa kritériá kladené na tento druh kvalifikačnej práce. Habilitant nielen predkladanou habilitačnou prácou, ale celým svojím doterajším vedecko-pedagogickým pôsobením presvedčivo dokázal svoju kompetentnosť a erudovanosť v danej oblasti. Preto **odporúčam**, aby PhDr. Danielovi Dobiašovi, PhD., po úspešnej obhajobe bola udelená vedecko-pedagogická hodnosť *docent* vo vednom odbore *politológia*.

III. ODBORNÉ POSÚDENIE HABILITAČNEJ PREDNÁŠKY A OBHAJOBY HABILITAČNEJ PRÁCE – NÁVRH HABILITAČNEJ KOMISIE

Habilitant PhDr. Daniel Dobiaš, PhD., vo svojej habilitačnej prednáške *K politologickému problému otvorenej spoločnosti* vychádzal z reflexie tých kategórií v politickej teórii a praxi, ktorých vývoj je poznamenaný dichotómiou ich vlastných progresívnych a regresívnych charakteristík. Epistemologickú trajektóriu svojich úvah vystaval na konceptualizácii ustálených pojmových konštrukcií, ktoré stoja za dejinnými metamorfózami vo vývoji racionalizmu, slobody, demokracie, liberalizmu, humanizmu a otvorenej spoločnosti. Bádateľskú špecifikáciu zvýraznil na postihnutí symptomatických relácií, vyjadrených ich vzájomným pôsobením, ktoré vymedzuje a vytvára podmienky na realizáciu grandióznych projektov hľadania lepšieho sveta v kontexte duchovnej a biologickej otvorenosti sveta a človeka.

V ďalšej časti prednášky rozvinul myšlienku vzťahu medzi skutočným stavom vecí a hypotetickou povahou regulatívnych ideálov, ktorej imanentnou súčasťou je dichotomičnosť, uvažovanie v konfrontácii pólův. Z perspektívy neuzavretosti potenciálnych obsahův jednotlivých kategórií politickej teórie naznačil produktívnosť neprojektovať ich charakteristiky v podobe definovanej exaktnosti, ale z pozície uznania nedokonalosti, otvorenosti ľudského vedenia. Za subjekt tohto metodologického predpokladu označil človeka, definovaného určitou prirodzenosťou a štruktúrou predispozícií, ktoré umožňujú odvodiť univerzálny význam teoretických a praktických súvislostí ľudskej existencie z vlastnej, antropologicky determinovanej pozície, dominantne zohľadňujúcej intelektuálny vývoj kategórií rozumu a vôle, kde však celkový obraz dotvára mystériom nepoznatelného a neuskutočniteľného, čo je mimo človeka a presahuje schopnosť jeho pochopenia.

V ďalšej časti prednášky rozvinul pestrú paletu dichotómií ako koncentrovaného výrazu diskontinuity teoretického a praktického prvku v politickej vede, ktoré sa dominantne prejavili ako programová platforma pri vytváraní novej politickej a právnej reality v Európe a Spojených štátoch amerických od druhej polovice 18. storočia. Tá kontinuálne nadviazala na pôvodný ideál v mentálnej koncepcii humanizmu a osvietenstva, založený na fenoméne mravnej vôle človeka, opierajúcej sa o silu ľudského rozumu, ktorá však môže nadobudnúť charakter jednotnej, povinnej ideológie, umožňujúcej hľadať, vytvárať a podľa potreby prispôbovať legitimizačné praktiky pre zdôvodňovanie obsahu a uplatňovania politickej moci a zároveň ukladať jednotlivým kategóriám politickej teórie a praxe obsah podľa zámeru autorov.

V závere svojho vystúpenia naznačil problém vzťahu demokracie ako politickej metódy, ktorá vedie k politickým rozhodnutiam a demokracie ako absolútneho ideálu, cieľa samého osebe a na pozadí úvah o dichotómii medzi uzavretou a otvorenou spoločnosťou, medzi uzavretým a otvoreným spôsobom myslenia inicioval formuláciu kardinálneho paradoxu vo väzbe na centrálnu dejovú líniu svojej prednášky: ak sú tradičné spoločenstvá vybudované na princípe vylučovania iného a otvorená spoločnosť chce prijímať nových

členov v globálnom meradle, je možné naplniť otvorenú (slobodnú, demokratickú) spoločnosť pozitívnym obsahom, alebo musí vždy stáť proti niečomu?

Prednáška mala systémové pojmové, terminologické a kognitívne vyznenie, pričom sa v nej naznačili aj indície pre ďalšie bádanie v skúmanej oblasti.

Habilitant vo svojej prednáške, ktorá bola z formálnej stránky jazykovo, štylisticky a kompozične vyvážená a jednoliata, preukázal aj schopnosť funkčného pretavenia epistemologických parametrov do podoby produktívneho politického zámeru, čím potvrdil svoj kvalitný pohyb nielen v kognitívnom priestore ako bádateľ, ale aj ako vysokoškolský pedagóg.

Habilitačnú prednášku PhDr. Daniela Dobiaša, PhD., hodnotíme ako originálny, tvorivý text jednoznačne napĺňajúci kritériá habilitačnej prednášky (aj obhajoby habilitačnej práce), teda odporúčame menovanému udeliť vedecko-pedagogický titul **docent** v študijnom odbore *3.1.6. politológia*.

IV. NÁVRH UDELIŤ UCHÁDZAČOVI TITUL DOCENT V ODBORE 3. 1. 6. POLITOLÓGIA

Habilitačná komisia pracovala podľa postupu ustanoveného zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláškou Ministerstva školstva SR č. 6/2005 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov docent a profesor.

Habilitačná komisia na základe posúdenia všetkých predložených dokladov a dokumentov, plnenia scientometrických kritérií a ostatných kritérií Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach týkajúcich sa vedeckej, pedagogickej a organizátorskej činnosti uchádzača, posudkov oponentov, prednesenej habilitačnej prednášky a výsledku obhajoby habilitačnej práce konštatuje, že habilitant PhDr. Daniel Dobiaš, PhD., spĺňa všetky podmienky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi a zároveň aj vnútornými predpismi Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na udelenie vedecko-pedagogického titulu *docent* v odbore *3.1.6. politológia*.

Na základe uvedeného **habilitačná komisia predkladá návrh predsedovi Vedeckej rady Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach schváliť návrh na udelenie titulu docent PhDr. Danielovi Dobiašovi, PhD., v študijnom odbore 3.1.6. *politológia*.**

Košice 23. 5. 2014

Predseda habilitačnej komisie:

prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc.

.....

Členovia habilitačnej komisie:

doc. PhDr. Dušan Leška, PhD.

.....

prof. PhDr. Ján Lid'ák, CSc.

.....

Oponenti:

doc. PhDr. Marta Goňcová, CSc.

.....

prof. PhDr. Svetozár Krno, CSc.

.....

doc. PhDr. Jozef Lysý, CSc.

.....